

19.11.2014

Dnro 4386/4/14

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Juha-Pekka Konttinen

LASTENSUOJELUTARPEEN SELVITYKSEN VALMISTUMINEN VIIVÄSTYI

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 30.4.2014 eduskunnan oikeusasiamiehelle lähettämässään kirjoituksessa kaupungin sosiaalitoimen menettelyä lastensuojeluasian käsittelyssä. Kirjoituksen mukaan lastensuojeluasian käsittely on kestänyt liian pitkään.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Lastensuojelutarpeen selvityksen laatiminen

3.1.1 Oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Lastensuojelulain 26 §:n mukaan lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelutyöntekijä on vastaanottanut lastensuojeluilmoituksen taikka saanut muutoin tietää mahdollisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta.

Säännöksen 2 momentin mukaan lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. Lisäksi sosiaalityöntekijän on säännöksen mukaan viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä ilmoituksen tai vastaavan yhteydenoton vastaanottamisesta ratkaistava, onko asian vireille tulon johdosta ryhdyttävä lastensuojelulaissa tarkoitetun lastensuojelutarpeen selvityksen tekemiseen vai onko asia selvästi luonteeltaan sellainen, ettei se johda toimenpiteisiin.

Lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun edellä tarkoitetun lastensuojeluasian vireille tulon johdosta ryhdytään kiireellisesti lastensuojelutoimenpiteisiin tai päätetään tehdä lain 27 §:ssä tarkoitettu lastensuojelutarpeen selvitys.

Lastensuojelulain 27 §:n mukaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on tehtävä selvitys lapsen tilanteesta. Tässä selvityksessä arvioidaan lapsen kasvuolosuhteita, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavien henkilöiden mahdollisuuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sekä lastensuojelutoimenpiteiden tarvetta. Lastensuojelutarpeen selvitys tehdään kyseessä olevan tapauksen olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa. Säännöksen 2 momentin mukaan selvitys on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä. Lastensuojelutarpeen selvityksen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa lastensuojeluasian vireille tulosta. Säännöksen mukaan huoltajalle ja lapselle on ilmoitettava selvityksen valmistuttua lastensuojelun asiakkuuden jatkumisesta tai sen päättymisestä. Lastensuojelun asiakkuus päättyy, mikäli lastensuojelutarpeen selvitys ei anna aiheutta lastensuojelutoimenpiteisiin.

3.1.2

Saatu selvitys ja arviointi

Saadun selvityksen mukaan kantelijan 6.11.2013 tekemä lastensuojeluilmoitus johti siihen, että kaupungin lastensuojelu päätti aloittaa lastensuojelulain 27 §:n mukaisen lastensuojelutarpeen selvityksen laatimisen. Selvityksen mukaan kantelijan pyynnöstä selvitystyö on aloitettu vasta joulupyhien jälkeen tammikuussa 2014.

Lastensuojelutoimen ilmoituksen mukaan lastensuojelutarpeen selvitys valmistui toukokuussa 2014. Lähivanhemman esteen vuoksi kirjallinen lastensuojelutarpeen selvitys ja yhteenveto oli tarkoitus antaa tiedoksi huoltajille yhteisessä palaverissa syksyllä 2014. Selvityksen mukaan sosiaalityöntekijä otti yhteyttä kantelijaan syyskuussa ja lokakuussa, mutta tapaamisaikaa ei saatu sovittua. Sosiaalityöntekijän ilmoituksen mukaan tämän jälkeen on annettu ehdotus uudeksi tapaamisajankohdaksi.

Arvioin asiaa seuraavasti.

Katson, että lastensuojelu on menetellyt lastensuojelulain ja hallintolain vastaisesti, koska lastensuojelutarpeen selvityksen valmistuminen ja tiedoksi antaminen on viivästynyt merkittävästi. Asiassa on ylitetty lastensuojelulain 27 §:n 2 momentin tarkoittama kolmen kuukauden ehdoton määräaika. Laiminlyönnin moitittavuuteen vaikuttaa se, että kaupungin lastensuojelu ei ole selvittänyt, miksi lastensuojelun asiakkuuden jatkumisesta tai sen päättymisestä ei ole ilmoitettu lain edellyttämällä tavalla huoltajalle lastensuojelutarpeen selvityksen valmistuttua toukokuussa 2014. Selvityksestä ei myöskään ilmene miksi henkilökohtaista tapaamista ja lähivanhemman läsnäoloa on pidetty välttämättömänä lastensuojelutarpeen selvityksen lopputuloksen ja yhteenvedon esittämiselle. En ole voinut myöskään arvioida, miten lasten hyvinvoinnista on tuona aikana huolehdittu, koska lastensuojelu ei ole toimittanut minulle lastensuojelutarpeen selvityksen yhteenvetoa.

Totean, että viranomaisen on huolehdittava siitä, etteivät viranomaisesta johtuvat syyt estä laissa säädetyn määräajan noudattamista. Lain sanamuoto ei myöskään mahdollista määräajan ylittämistä siinä tapauksessa, että selvityksen viipyminen on johtunut lastensuojelutoimesta riippumattomasta syystä. Tällainen syy voi olla esimerkiksi se, että lapsen vanhempi ei suostu tai ei pääse tulemaan sovittuihin tapaamisiin.

Korostan, että lastensuojelutarpeen selvitys on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä. Kolmen kuukauden enimmäisaika selvityksen valmistumiselle voi olla käytettävissä poikkeuksellisesti vain silloin, kun lapsen lastensuojelun tarve edellyttää esimerkiksi lääketieteellisiä tutkimuksia, joiden valmistumista joudutaan odottamaan. Totean, että lastensuojelu ei ole esittänyt kolmen kuukauden määräajan ylittymiselle hyväksyttävää syytä. Erityisesti lasten oikeuksien

toteutumisen kannalta lastensuojelutarpeen selvityksen viipyminen ei ole hyväksyttävää. Edellä mainitun vuoksi kiinnitän lastensuojelun erityistä huomiota laissa säädettyjen määräaikojen noudattamiseen.

3.2

Oikeusasiamiehen tiedonsaantioikeus

Sosiaalityöntekijä on ilmoittanut selvityksessään, että hän ei toimita oikeusasiamiehen kansliaan pyydettyä lastensuojelutarpeen selvityksen yhteenvetoa, koska sitä ei ole vielä käyty huoltajien kanssa läpi.

Totean, että perustuslain 111 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamiehellä on oikeus saada viranomaisilta ja muilta julkista tehtävää hoitavilta laillisuusvalvontaansa varten tarvitsemansa tiedot.

Korostan, että edellä mainitun säännöksen perusteella oikeusasiamiehellä on kantelun tutkimiseksi oikeus saada salassa pidettäviä tietoja muun muassa kunnan viranomaisilta. Kantelun tutkimiseksi, siltä viranomaiselta, johon kantelu on kohdistettu, pyydetään yleensä lausuntoa ja selvitystä. Viranomaisen on lausuntoa ja selvitystä laatiessaan ja sitä antaessaan asianmukaisesti annettava kaikki asiaan vaikuttavat tiedot ja selvitettävä mihin sen menettely on kulloinkin perustunut.

4

TOIMENPITEET

Saatan sosiaalitoimen tietoon edellä esittämäni käsityksen lastensuojelun lainvastaisesta menettelystä lastensuojelulain mukaisten määräaikojen noudattamisessa. Kiinnitän sosiaalitoimen huomiota myös eduskunnan oikeusasiamiehen tiedonsaantioikeudesta sanottuun. Tässä tarkoituksessa lähetän sosiaalitoimelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.